

Afgørelser – Reg. nr.: 01902.07

Fredningen vedrører: Poulsker Kirke

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

03-11-1955, 09-09-1952

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET>

Å F S K R I F T.

Matr. nr. 1a og 1k Anmelder:
Poulsker sogn. Fredningsnævnet.

Fredningsoverenskomst

Stempel- og gebyrfri

lov nr. 140-1937.

Undertegnede menighedsråd for Poulsker sogn erklærer sig villig til, som ejer af matr. nr. 1a og 1k af Poulsker sogn, at lade et areal af dette matr. nr. frede, for at sikre den fri beliggenhed af Poulsker kirke.

Arealet beskrives således:

Hele matr. nr. 1k, Af matr. nr. 1a: 1) arealet mellem kirkegårdsmuren og amsvejen, 2) arealerne øst og vest for kirkegården i en bræmme langs amsvejen til skelgrænserne 3) en 200 m bred bræmme syd for kirkegårdsmuren langs denne og 4) den nord for amsvejen liggende del af matr. nr. 1a.

Fredningen har følgende omfang:

Arealerne må ikke bebygges eller beplantes med udsigtsødelæggende beplantning, ligesom der heller ikke på arealerne må anbringes transformatorstationer, telefon- og telegrafmaster og lignende eller opsættes skure, udsalgsteder, vogne til beboelse eller opbevaring af redskaber, anbringes møddinger, affaldsdynger eller lignende skønhedsforstyrrende genstande. Der må i det hele ikke foretages ændringer i den nu bestående tilstand, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsigten til eller fra kirken.

Så længe matr. nr. 1a administreres af de kirkelige myndigheder, træffer kirkeministeriet dog efter indhentet erklæring fra fredningsnævnet afgørelse om nyplacering af bygninger på præstegårdsjorden og tillige om selve byggeplanen for disse, for så vidt bygningerne skal benyttes til driften af præstegårdens jorder, til brug for præsten eller i det hele skal tjene kirkelige formål.

For fredningen kræves ingen erstatning.

Vi er enige i, at ovenstående fredningstilbud tinglyses på fornævnte ejendom, dog uden udgift for menighedsrådet.

Påtaleberettiget er fredningsnævnet for Bornholms amtsrådsreds og menighedsrådet for Poulsker sogn. Det bekræftes af formanden, at underskriverne udgør det samlede menighedsråd.

Poulsker, den 13/10 1955

Villy Jensen Jokum Hansen Harald Sommer Karl Madsen Edvard Bech
Alfred Hansen Margrethe Wibe V. Tøttrup

Underskriverne udgør det samlede menighedsråd.

V. Tøttrup

fmd.

Idet fredningsnævnet modtager og godkender foranstående fredningstilbud, bestemmes det, at fredningen vil være at lyse på matr. nr. 1a og 1k af Poulsker sogn.

Det fredede areal er indtegnet på vedlagte kort, af hvilket en genpart bedes henlagt på akten.

Fredningsnævnet for Bornholms Amtsrådsreds,

den 3/11 1955

S. Hassing

Det tiltrædes, at nærværende fredningsdeklaration tinglyses som servitutstiftende på matr. nr. 1a og 1k af Poulsker sogn.

Kirkeministeriet, den 2. november 1955

P.M.V.

E.B.

M. C. Petersen Eksps.

Indført i dagbogen for retskreds nr. 26, Neksø købstad m.v., den 4. november 1955. Lyst. Tingbog Bd. I Bl. - Akt: Skab D nr. 219

§	kr	S. Hassing	Høyer Petersen
§	"	Afskriftens rigtighed bekræftes.	f.
§ 14 ^I	"	Dommeren i Neksø købstad m.v., den 1. juni 1961.	
§ 14 ^{II}	" 2,-	<i>S. Hassing</i>	S. Hassing

Talt kr 2,-

FREDNINGSNÆVNET >

A P S K R I F T

Matr. nr. 14 Poulsker Anmelder:

sogn

Fredningsnævnet

Fredningsoverenskomst

Stempel- og gebyrfri

lov nr. 140-1957.

Undertegnede gårdejer Ove Hansen, Poulsker erklærer sig villig til, som ejer af matr. nr. 14 af Poulsker sogn, at lade et areal af dette matr. nr. frede, for at sikre den fri beliggenhed af Poulsker kirke.

Aralet beskrives således:

En 25 m bred bræmme langs Amtsvejen.

Fredningen har følgende omfang:

Arealerne må ikke bebygges eller beplantes med udsigtsædeliggende beplantning, ligesom der heller ikke på arealerne må anbringes transformatorstationer, telefon- og telegrafmaster og lignende eller opstilles skure, udsalgsteder, vogne til behøelse eller opbevaring af redskaber, anbringes møddinger, affaldedynger eller lignende skønhedsforstyrrende genstande. Der må i det hele ikke foretages ændringer i den nu bestående tilstand, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsigten til eller fra kirken.

For fredningen kræves ingen erstatning.

Jeg er enig i, at ovenstående fredningstilbud tinglyses på min fornævnte ejendom, dog uden udgift for mig.

Påtaleberettiget er fredningsnævnet for Bornholms amtsrådskreds og menighedsrådet for Poulsker sogn.

Poulsker, den 19/6 1952.

Ove Hansen

Idet fredningsnævnet modtager og godkender foranstående fredningstilbud, bestemmes det, at fredningen vil være at lyse på matr. nr. 14 af Poulsker sogn.

Fredningsnævnet for Bornholms Amtsrådskreds,

den 9/9 1952.

S. Hassing

Indført i dagbogen for retskreds nr. 26, Nekse købstad m.v.,
den 9. september 1952. Lyst. Tingbogs Bd. I Bl.- Akt: Skab B nr. 4
Ann: Forud hæfter pantegæld. og servituter.

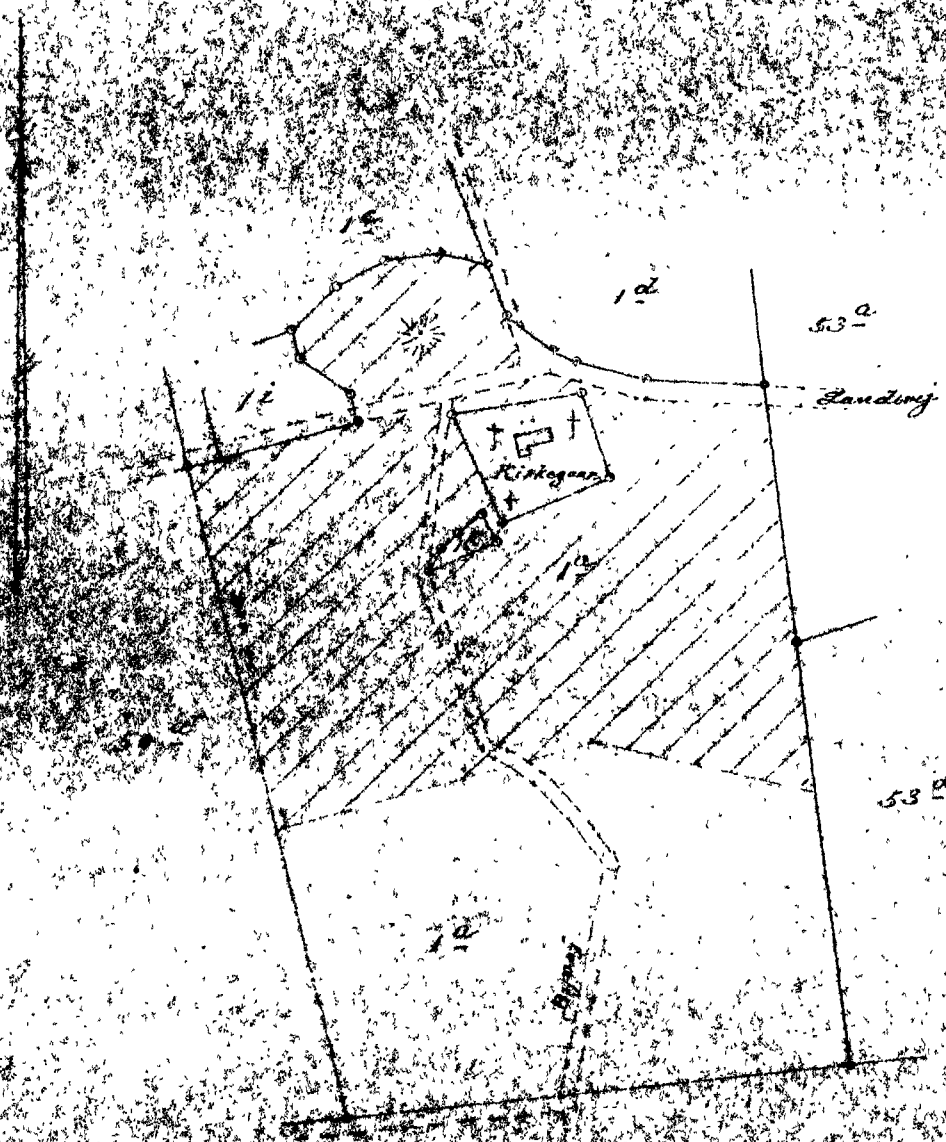
S. Hassing

§	kr
§	"
§ 14 ^I	"
§ 14 ^{II}	"
<u>§ 14</u>	<u>" 2-</u>
Ialt	kr 2-
te	kr.

Afskriftens rigtighed bekræftes.

Domsøren i Nekse købstad m.v., den 17. maj 1961.

S. Hassing
S. Hassing

Parten af
Kirkens Tegn.
Søndst Herred.
Boruphøms Amt.
1890.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 01902.07

Dispensationer i perioden: 18-06-1997

Fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds

Dommerkontoret i Rønne
Damgade 4 A, 3700 Rønne

Tlf. 56950145 - Fax. 56950245

REG. NR. 1902.07.

Den 18 JUNI 1997,
J.nr. 8/1997

Bornholms Amts Trafikselskab

Det røde Pakhus

Snellemark 30

3700 Rønne.

GENPART til, Skov- og Naturstyrelsen
til underretning,
D. h. t. Deres skr. af
J. nr.

+ bilag

Modtaget
Skov- og Naturstyrelsen
20 JUNI 1997

Overfor fredningsnævnet har Bornholms Amt søgt om tilladelse til opstilling af passagerly på rabat- og grøftearealet langs Sdr. Landevej overfor Sct. Povls Kirke

Det fremgår af sagen, at området er omfattet af en den 4. november 1955 tinglyst fredningsoverenskomst på arealerne omkring Sct. Povls Kirke med fredningsnævnet og Sct. Povls Kirkes menighedsråd som påtaleberettigede.

I medfør af lov om naturbeskyttelse § 50 stk. 1 meddeler nævnet herved tilladelse til udførelse af det forelagte projekt i overensstemmelse med den indsendte tegning og beskrivelse, idet det dog bør tiltræbes, at passagerlyet placeres i markindkørslen mellem grøft og stengærde efter nærmere aftale med menighedsrådet.

Nævnets afgørelse er enstemmig.

Efter lov om naturbeskyttelse § 66 stk. 2 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dens meddelelse.

Afgørelsen kan efter lov om naturbeskyttelse § 78 stk. 2 indbringes for Naturklagenævnet af offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og lignende, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indgives skriftligt til fredningsnævnet, Damgade 4 A, 3700 Rønne.

Indsendt

1997-12-16-0001

Bil.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse må ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage indgivet, kan tilladelsen ikke udnyttes, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.

Opmærksomheden henledes på, at der eventuelt tillige kræves tilladelse fra andre myndigheder til udførelsen af projektet.

Genpart af denne skrivelse er sendt til Skov- og Naturstyrelsen, Bornholms Amt, Danmarks Naturfredningsforening og ^{Nexø} /kommune.

F. Schønnemann

FREDNINGSNÆVNET FOR BORNHOLM

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen

- 5 NOV. 2010

By- og Landskabsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Hovedmodtager
Poulsker Menighedsråd
v/Jørn Nygaard
Tjørnebyvejen 1
Poulsker
3730 Nexø

Damgade 4 A
3700 Rønne
Tlf. 5695 0145
Fax. 5695 0245
bornholm@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk

00002293/Sagsbeh. HER
J.nr. 8902-1.2010.14.3
Vedr.

3. november 2010

Overfor fredningsnævnet er der ansøgt om tilladelse til på ejendommen matr. nr.1-a og 1-k Poulsker, beliggende Udegårdsvejen 2 A, 3730 Nexø, at opføre en ny garage og indrette velfærdsrum og handikaptoilet i en tidligere kapelbygning ved Povls Kirke. Projektet er nærmere beskrevet i det materiale, der er sendt til fredningsnævnet.

Det fremgår af sagen, at ejendommen er omfattet af fredningsdeklaration af 3. november 1955, hvoraf blandt andet fremgår, at arealerne ikke må bebygges eller beplantes med udsigtsødelæggende beplantning, der ikke må opsættes skure, og der i det hele ikke må foretages ændringer i den bestående tilstand, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsigten til og fra kirken.

Danmarks Naturfredningsforening har ikke udtalt sig imod det ansøgte.

Miljøcenter Roskilde har meddelt, at det ikke på det foreliggende skriftlige grundlag er muligt at vurdere, hvorvidt projektet kan virke udsigtshæmmende, hvorfor miljøcentret har anbefalet, at der foretages en besigtigelse af forholdene, forinden afgørelse træffes.

Fredningsnævnet har den 22. oktober 2010 afholdt besigtigelsesforretning på ejendommen.

I medfør af § 50, stk.1, i naturbeskyttelsesloven meddeler nævnet herved dispensation til udførelse af projektet på vilkår, at bygningen opføres med vægged med "1 på 2" træbeklædning, samt at bygningens visuelle fremtræden for færdende ad Poulskervej til stadighed begrænses af træbeplantning umiddelbart nord for garagebygningen svarende den bestående beplantning.

Nævnets afgørelse er enstemmig.

Efter naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dens meddelelse.

Afgørelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, indbringes for Naturklagenævnet af Dem, offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og lignende, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indgives skriftligt til fredningsnævnet, Damgade 4A, 3700 Rønne.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse må ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage indgivet, kan tilladelsen ikke udnyttes medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget Deres klage fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk/klagegebyr.htm.

Opmærksomheden henledes på, at der eventuelt tillige kræves tilladelse fra andre myndigheder til udførelsen af projektet.

Genpart af denne skrivelse er sendt til By- og Landskabsstyrelsen, Bornholms Regionskommune, Natur og Miljø, Miljøcenter Roskilde, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening.

Henrik Engell Rhod

Genpart til : By- og Landskabsstyrelsen
Til orientering

Er behandlet ved Miljø- og Fødevareklagenævnet
med sagsnr 21/04153.
[Klik her for at se afgørelsen.](#)

FREDNINGSNÆVNET FOR BORNHOLM

Damgade 4 A
3700 Rønne
Tlf. 99 68 83 03

bornholm@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
J.nr. FN-BOR-03-2021
Den 8. marts 2021

Poulsker Menighedsråd
v/formand Finn Pedersen
Bedegårdsparken 16
3730 Nexø

Overfor fredningsnævnet er der den 12. januar 2021 med udgangspunkt i to projektforslag ansøgt om tilladelse at opføre et menighedshus på 240 m² med indbygget udhus/garage på 50 m² sydvest for Povls kirke på ejendommen matr.nr. 210, Povlsker, beliggende Poulskervej 13, 3730 Nexø. Projektforslagene er nærmere beskrevet i det materiale, der er sendt til fredningsnævnet.

Ejendommen og det fredede areal er markeret på dette kortudsnit:

Sagens oplysninger

Ejendommen er omfattet af en deklaration, der er tinglyst den 4. november 1955, om fredning af Povls kirkes omgivelser. Fredningsbestemmelserne fastsætter blandt andet:

”...

Undertegnede menighedsråd for Poulsker sogn erklærer sig villig til som ejer af matr. 1a og 1k af Poulsker sogn, at lade et areal af dette matr.nr. frede, for at sikre den fri beliggende af Poulsker kirke.

Arealet beskrives således:

Hele matr.nr. 1k,

Af matr.nr. 1a.:

1) arealet mellem kirkegårdsmuren og amtsvejen,

- 2) arealerne øst og vest for kirkegården i en bræmme langs amtsvejen til skelgrænserne
- 3) en 200 m bred bræmme syd for kirkegårdsmuren langs denne og
- 4) den nord for amtsvejen liggende del af matr.nr. la.

Fredningen har følgende omfang:

Arealerne må ikke bebygges eller beplantes med udsigtsødelæggende beplantning, ligesom der heller ikke på arealerne må anbringes transformatorstationer, telefon- og telegrafmaster og lignende eller opsættes skure, udsalgssteder, vogne til beboelse eller opbevaring af redskaber, anbringes møddinger, affaldsdynger eller lignende skønhedsforstyrrende genstande. Der må i det hele ikke foretages ændringer i den nu bestående tilstand, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsigten til eller fra kirken.

Så længe matr.nr. la administreres af de kirkelige myndigheder, træffer kirkeministeriet dog efter indhentet erklæring fra fredningsnævnet afgørelse om nyplacering af bygninger på præstegårdsjorden og tillige om selve byggeplanen for disse, for så vidt bygningerne skal benyttes til driften af præstegårdens jorder, til brug for præsten eller i det hele skal tjene kirkelige formål.

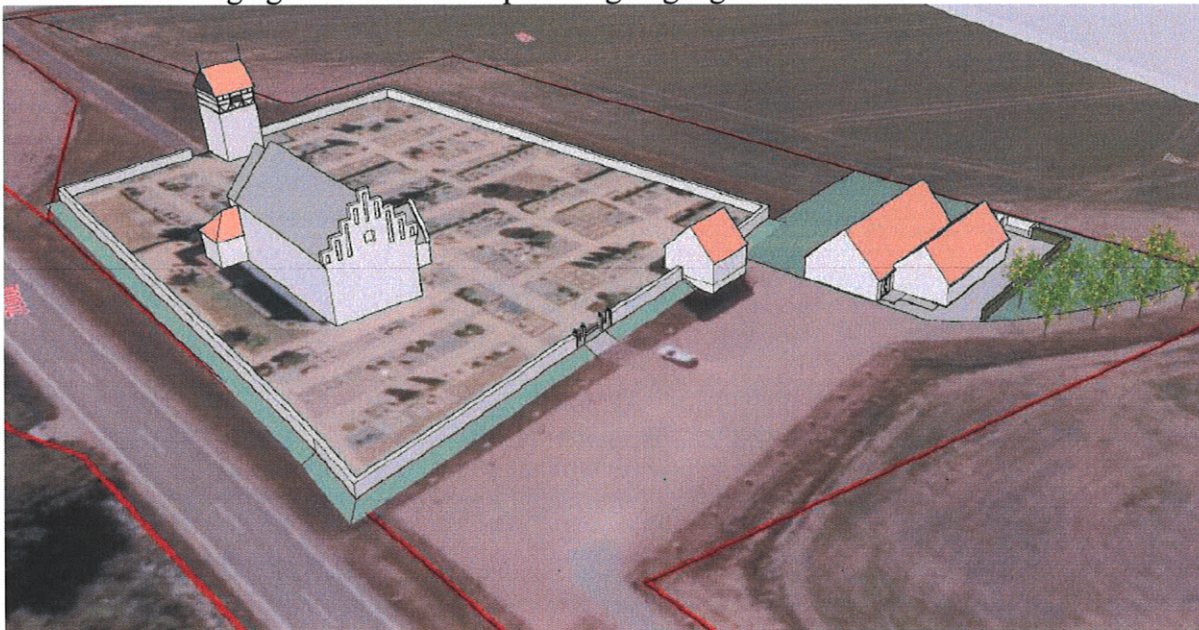
...”

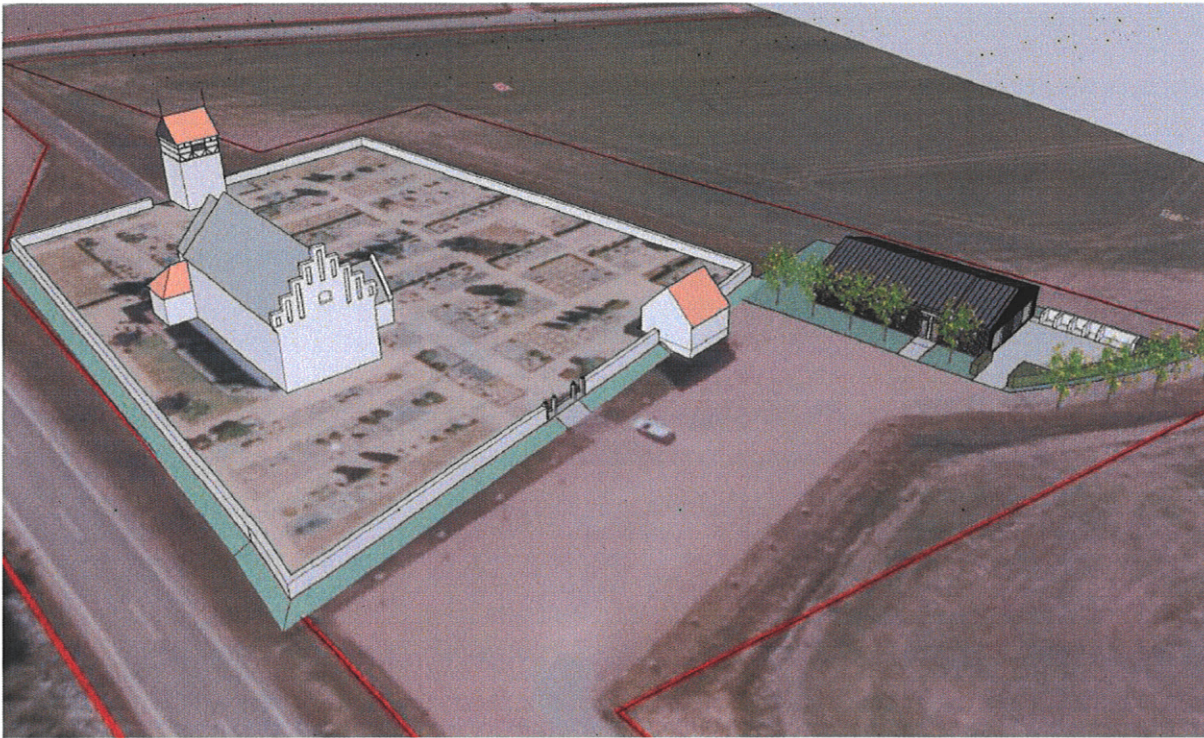
Fredningsnævnet har den 3. november 2010 meddelt dispensation til på det fredede areal at opføre en garage/materielbygning på 55 m². Bygningen er opført ud for kirkegårdsmurens sydvestlige hjørne omtrent, hvor der indtil 1979 ifølge billedmateriale lå en hestestald.

Kirken har afhændet præstegården og det meste af tilliggende arealer, og kirkens restejendom er ommatrikuleret til matr.nr. 210, Povlsker.

Det aktuelle projekt indeholder to skitseforslag. Det ene forslag omhandler en bygning med hvide mure og tegltag i stil med velfærdsbygningen, der er indrettet i et tidligere kapel. Det andet forslag omhandler en mørk længebygning i træ i stil med garagebygningen, der blev opført i henhold til dispensationen fra 2010. I begge forslag foreslås en placering ud for kirkegårdsmurens sydvestlige hjørne, således at garagebygningen fjernes.

De to skitseforslag og deres foreslåede placering er gengivet herunder:

Bornholms Regionskommune har oplyst, at kirken ligger meget åben i landskabet, og det vurderes derfor at være et særligt sårbart sted at placere en ny større bygning. Den vil blive ganske synlig, især fra vest, og vil også påvirke indsigten og udsigten til og fra kirken og kirkegården væsentligt. Fra kommunens side har man foreslået, at der i givet fald bygges med hvide mure og tegltag svarende til en byggestil, der minder om velfærdsbygningen.

Nationalmuseet og den kongelige bygningsinspektør har begge overfor Københavns Stift udtalt sig i forhold til de forskellige skitseforslag og anbefalet, at der arbejdes videre med projektet med den sorte længebygning og med en placering, hvor den nuværende garagebygning ligger. Begge har tillige anbefalet at der fokuseres på en helhedsplan og landskabsplan for hele parkeringspladsen inkl. menighedshus og materielbygning. Således har Nationalmuseet i brev af 30. november 2018 til Københavns Stift nærmere anført blandt andet, at der savnes en bearbejdning af hele området vest og sydvest for kirken, og at en gennemarbejdet koteplan vil være et godt redskab dertil, idet man samtidig anbefaler medvirken af en erfaren landskabsarkitekt. Området vil fremover i højeste grad være kirkens ankomstplads og fortjener at fremstå som del af et hele i tilknytning til kirken og kirkegården, som udgør et prisværdigt monument.

Bornholms Regionskommune har om Natura 2000 og Bilag IV-arter oplyst, at arealet ikke indgår i et internationalt beskyttelsesområde (Natura 2000). Det nærmeste Natura 2000-område ligger i en afstand af ca. 2,8 km. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil kunne påvirke et Natura 2000-område væsentligt eller medføre beskadigelse af plantearter eller yngle- og rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Miljøstyrelsen har i mail af 4. februar 2021 oplyst, at man finder sagen fuldt oplyst af Bornholms Regionskommune.

Fredningsnævnet har den 26. februar 2021 foretaget besigtigelse.

Under besigtigelsen blev det af sognepræsten og repræsentanter for menighedsrådet oplyst blandt andet, at menighedens sociale aktiviteter i dag er henvist til lokaler i Snøgebæk flere kilometer borte, hvilket gør det umuligt at afholde aktiviteter, herunder aktiviteter og undervisning for børn og unge, i kirkens nærhed i umiddelbar tilknytning til eksempelvis gudstjenester. Menigheden oplever god søgning af børn og unge til aktiviteter og vil med et menighedshus i kirkens fysiske nærhed kunne udbygge denne søgning og tillige skabe interesse fra borgere, der bor tættere på kirken end på lokalerne i Snøgebæk. Den i fredningsbestemmelserne omtalte præstegård er for nogle år siden afhændet. Medlemmer af provstiudvalget tilføjede blandt andet, at bornholmske kirker og deres bygningers brug i disse år ændres og kræver nytænkning i anvendelsen af bygningsmassen, eksempelvis tidligere hestestalde, udenfor selve kirkerne samt behov for aktivitetsunderstøttende faciliteter i nær tilknytning til kirkerne. Man har i den anledning gennem flere år drøftet forskellige projekter for et menighedshus ved Povls kirke.

Danmarks Naturfredningsforening har anført, at projektet – hvis det skal gennemføres – bør udføres som hvide bygninger med tegltag.

Friluftsrådet har anført, at man finder projektet for stort, og at projektet – hvis det skal gennemføres – alene bør have en størrelse svarende til halvdelen af det ansøgte, og da opføres som hvide bygninger med tegltag, idet forslaget med en mørk træbygning mestendels har karakter af et sommerhus.

Fredningsnævnets afgørelse

Povls kirke er en kullet hvidkalket kirke fra middelalderen med skib, kor apsis, sakristi og våbenhus. Skibet har mod vest en markant trappegavl. Kirkens fritstående tårn er placeret øst for kirken. Kirken ligger meget åbent og markant på et højdepunkt i landskabet, der særligt opleves fra vest. Indsynet til kirken er vidtstrakt fra både syd, øst og vest, mens indsigten fra nord hindres af en lund på den anden side af landevejen, der fører forbi kirken.

Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, fastsætter, at fredningsnævnet kan dispensere fra fredningsbestemmelser, når det ansøgte ikke strider mod fredningens formål. Hvis det ansøgte strider mod fredningens formål, kan fredningsnævnet ikke dispensere fra fredningsbestemmelserne, og det ansøgte forudsætter da en ophævelse eller ændring af fredningen, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 5.

De mange kirkeomgivelsesfredninger ("Provst Exners fredninger"), der i 1950'erne i samarbejde med menighedsrådene blev etableret i tilknytning til særligt kirkerne udenfor storbyerne, blev etableret med det generelle formål at undgå skæmmende og indsigtshindrende bebyggelser nær kirkerne og deres kirkegårde, alt med henblik på navnlig at bevare kirkerne som en markant del af landskabs- og i visse tilfælde bybilledet.

Natur og Miljøklagenævnet har i en afgørelse af 21. oktober 2011 (j.nr. NMK-522-00046) udtalt blandt andet, at kirkeomgivelsesfredningernes forbud mod byggeri generelt må forstås som et forbud mod byggeri af enhver art, herunder også større byggerier til brug for kirken, når byggeriet vil kunne begrænse indsigten til kirkerne, idet forbuddet ellers ville være uden betydning og fredningen dermed reelt indholdsløs.

Natur- og Miljøklagenævnet har i ovennævnte afgørelse fra 2011 endvidere udtalt, at opførelse af større byggerier af eksempelvis menighedshuse, uanset behovet for nærhed til kirken, ligger udenfor fredningsmyndighedernes dispensationskompetence efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Natur- og Miljøklagenævnet har uddybende anført, at et byggeri på mere end et par hundrede m² – afhængig af den nærmere beliggenhed og udformning – normalt vil blive anset som større.

Fredningsnævnet har i 2010 i overensstemmelse med Natur og Miljøklagenævnets praksis for dispensation til opførelse af velfærdsbygninger og andre mindre bygninger til brug for kirkens og kirkegårdens drift, meddelt dispensation til opførelse af en garagebygning på 55 m² indenfor det fredede område, idet en placering i umiddelbar tilknytning til kirkegården fandtes nødvendig.

Fredningsnævnet anerkender fuldt ud kirkens og dens menigheds behov for et menighedshus i kirkens nærhed, og fredningsnævnet anerkender tillige, at man navnlig med forslaget om en bygning med hvide mure og tegltag har tilstræbt en udformning, der er tilpasset kirkens og velfærdsbygningens udtryk.

Imidlertid finder fredningsnævnet, at begge projektforslag på grund af bygningernes størrelse og beliggenheden tæt på den i landskabet helt fritliggende kirke og kirkegård har et markant udtryk og vil indebære et meget stort indgreb i forhold til fredningens formål om at sikre kirkens fri beliggenhed, og at et sådant indgreb ligger udenfor adgangen til dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. stk. 5. Fredningsnævnet må derfor meddele afslag på dispensation til de forelagte projektforslag.

Fredningsnævnet har med denne afgørelse ikke udtalt sig generelt imod opførelsen af et menighedshus med udhus/garage i kirkens nærhed, men kan efter ansøgning tage stilling til et projekt, der sikrer kirkens fri beliggenhed ved eksempelvis at udnytte koteforskellene til et lavere, til dels nedgravet og dermed visuelt mindre byggeri, der ikke fremstår markant, og som udføres eksempelvis med hvide mure, der harmonerer med kirken og dens omgivelser. I forbindelse med et sådant projekt kan samtidig hele området vest og sydvest for kirken med fordel bearbejdes som opfordret af Nationalmuseet i museets skrivelse af 30. november 2018.

Nævnets afgørelse er enstemmig.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,

- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

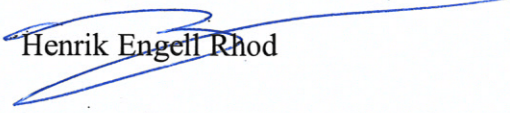
Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Modtagere af denne afgørelse

Kopi af denne afgørelse er sendt til Miljøstyrelsen, Bornholms Regionskommune, Danmarks Naturfredningsforening, Foreningen Bornholm, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening.

Henrik Engel Rhod

Denne afgørelse vedrører en dispensationsafgørelse fra
Fredningsnævnet med sagsnr. FN-BOR-03-2021.
[Klik her for at se afgørelsen.](#)

21. januar 2022
Sagsnr.: 21/04153
Klagenr.: 1021286
JSE

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

STADFÆSTELSE af afslag på dispensation i sag om opførelse af menighedshus inden for fredning i Bornholms Regionskommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 78, stk. 3.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Bornholms afgørelse af 8. marts 2021 om afslag på dispensation til opførelse af et menighedshus på matr. nr. 210, Povlsker, beliggende Poulskervej 13, 3730 Nexø.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 30. marts 2021 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Poulsker Menighedsråd.

Klager har navnlig anført, at

- kirken har behov for et nyt menighedshus for at sikre sin fremtidige udvikling, og
- bygningen ikke vil være skæmmende eller udsigtshindrende.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen/området

Ejendommen matr. nr. 210, Povlsker udgøres hovedsageligt af Povls kirke med tilhørende kirkegård og parkeringsplads. Kirken har et grundareal på 308 m² og er opført i hvidkalket sten med gråt tag bortset fra en mindre tilbygning, der har rødt tegtag. I kirkegårdens vestlige ende står et fritstående tårn med et grundareal på 30 m² og i den vestlige ende ligger en velfærdsbygning på 42 m² indrettet i et gammelt kapel. Begge bygninger er opført med hvide mure og rødt tegtag. Hele kirkegården er omkranset af en hvidkalket stenmur, og uden om muren ligger en smal græsplæne. Parkeringspladsen ligger i matriklens vestlige ende umiddelbart uden for kirkegårdsmuren, og i den sydlige ende af parkeringspladsen ligger en materielbygning på 55 m² i sortmalet træ.

Området omkring ejendommen består hovedsageligt af åbne mark- og græsarealer med mindre, spredte bygningsklynger og beplantede områder. Der løber tre landeveje umiddelbart omkring kirken: Poulskervej mod nord, Udegårdsvejen mod øst og Rispebjergvejen mod syd. Kirken er synlig fra alle tre veje, mens et menighedshus på den ansøgte placering hovedsageligt vil være synligt fra sydvest langs en del af Rispebjergvejen og fra nordvest langs Poulskervej. Derudover vil det være synligt ved ankomst til kirkens parkeringsplads, hvor huset skal placeres.

Hele ejendommen, bortset fra selve kirkegården, er omfattet af en deklaration tinglyst den 4. november 1955 om fredning af Povls kirkes omgivelser.⁴ Fredningen skal sikre kirkens frie beliggenhed og indeholder blandt andet forbud mod bebyggelse og skæmmende eller udsigtshindrende tilstandsændringer.

2.2 Den påklagede afgørelse

Fredningsnævnet for Bornholm har ved afgørelse af 8. marts 2021 meddelt afslag på klagers ansøgning om dispensation fra fredningen til opførelse af et menighedshus på matr. nr. 210, Povlsker, beliggende Poulskervej 13, 3730 Nexø.

⁴ <https://www2.blst.dk/nfr/01902.07.pdf>.

Der er ansøgt om tilladelse til opførelse af et menighedshus på 240 m² med indbygget udhus/garage på 50 m². Ansøgningen indeholder to skitseforslag. Det ene forslag omhandler en bygning med hvide mure og tegltag i stil med velfærdsbygningen i det tidligere kapel. Det andet forslag omhandler en mørk længebygning i træ i stil med materielbygningen. I begge forslag foreslås en placering ud for kirkegårdsmurens sydvestlige hjørne på stedet for den nuværende materielbygning, der således skal fjernes.

Ansøgningen er vedlagt udtalelser fra Nationalmuseet og en kongelig bygningsinspektør, som begge har anbefalet, at der arbejdes videre med projektet med den sorte længebygning. Begge har tillige anbefalet, at der laves en helhedsplan og landskabsplan for parkeringspladsen inklusive menighedshus og materielbygning, og Nationalmuseet har anbefalet, at der i den forbindelse arbejdes med en koteplan og en landskabsarkitekt.

Bornholms Regionskommune har den 12. januar 2021 ved fremsendelsen af sagen til fredningsnævnet udtalt, at kirken ligger meget åbent i landskabet, og at det derfor vurderes at være et særligt sårbart sted at placere en ny større bygning. Bygningen vil ifølge regionskommunen blive ganske synlig især fra vest, og vil påvirke indsigten og udsigten til og fra kirken og kirkegården væsentligt. Fra regionskommunens side anbefales, at der bygges i en stil, der minder om det gamle kapel (nu velfærdsbygning) med hvide mure og tegltag, eventuelt udformet som to mindre bygningskroppe.

Bornholms Regionskommune har endvidere oplyst, at det nærmeste Natura 2000-område ligger i en afstand af ca. 2,8 km. Regionskommunen har vurderet, at det ansøgte ikke vil påvirke noget Natura 2000-område væsentligt eller beskadige eller ødelægge plantearter eller yngle- og rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Miljøstyrelsen har i mail af 4. februar 2021 oplyst, at styrelsen finder sagen fuldt oplyst af Bornholms Regionskommune.

Fredningsnævnet har den 26. februar 2021 foretaget besigtigelse af ejendommen. Sognepræsten og repræsentanter for menighedsrådet oplyste under besigtigelsen, at menighedens sociale aktiviteter i dag er henvist til lokaler i Snogebæk flere kilometer borte, og at man har behov for nye lokaler i kirkens nærhed for blandt andet at kunne afholde aktiviteter for børn og unge. Herudover vil det nye menighedshus kunne medvirke til at skabe interesse fra borgere, der bor tættere på kirken end på lokalerne i Snogebæk.

Danmarks Naturfredningsforening har anført, at projektet – hvis det skal gennemføres – bør udføres som hvide bygninger med tegltag.

Friluftsrådet har anført, at man finder projektet for stort, og at projektet – hvis det skal gennemføres – alene bør have en størrelse svarende til halvdelen af det ansøgte, og da opføres som hvide bygninger med tegltag, idet

forslaget med en mørk træbygning mestendels har karakter af et sommerhus.

Fredningsnævnet har bemærket, at Povls kirke er en kullet hvidkalket kirke fra middelalderen med skib, kor apsis, sakristi og våbenhus. Skibet har mod vest en markant trappegavl. Kirkens fritstående tårn er placeret øst for kirken. Kirken ligger meget åbent og markant på et højdepunkt i landskabet, der særligt opleves fra vest. Indsynet til kirken er vidtstrakt fra både syd, øst og vest, mens indsigten fra nord hindres af en lund på den anden side af landevejen, der fører forbi kirken.

Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, fastsætter, at fredningsnævnet kan dispensere fra fredningsbestemmelser, når det ansøgte ikke strider mod fredningens formål. Hvis det ansøgte strider mod fredningens formål, kan fredningsnævnet ikke dispensere fra fredningsbestemmelserne, og det ansøgte forudsætter da en ophævelse eller ændring af fredningen, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 5.

De mange kirkeomgivelsesfredninger ("Provst Exners fredninger"), der i 1950'erne i samarbejde med menighedsrådene blev etableret i tilknytning til særligt kirkerne uden for storbyerne, blev etableret med det generelle formål at undgå skæmmende og indsigtshindrende bebyggelser nær kirkerne og deres kirkegårde, alt med henblik på navnlig at bevare kirkerne som en markant del af landskabs- og i visse tilfælde bybilledet.

Fredningsnævnet har henvist til Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 21. oktober 2011,⁵ hvori det udtales, at større byggerier af eksempelvis menighedshuse, uanset behovet for nærhed til kirken, ligger uden for dispensationskompetencen i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Natur- og Miljøklagenævnet har uddybende anført, at et byggeri på mere end et par hundrede m² – afhængig af den nærmere beliggenhed og udformning – normalt vil blive anset for større.

Fredningsnævnet har begrundet afgørelsen med, at det ansøgte vil stride mod fredningens formål. Fredningsnævnet har vurderet, at begge projektforslag grundet bygningernes størrelse og beliggenhed i forhold til den i landskabet helt fritliggende kirke og kirkegård vil have et markant udtryk og indebære et meget stort indgreb i forhold til fredningens formål om at sikre kirkens frie beliggenhed.

Fredningsnævnet har bemærket, at det ikke med afgørelsen har udtalt sig generelt imod opførelsen af et menighedshus, og at fredningsnævnet efter ansøgning kan tage stilling til et projekt, der sikrer kirkens frie beliggenhed og harmonerer i udtryk med kirken og dens omgivelser. Fredningsnævnets afgørelse indeholder forslag til en række tiltag, der bør overvejes ved en fornyet ansøgning.

⁵ Sagsnr.: NMK-522-00046.

2.3 Klagens indhold

Klager har oplyst, at man har behov for nye lokaler tæt på kirken for at kunne udvikle aktiviteter for kirkens mange brugergrupper. Særligt aktiviteter for børn og unge afhænger af, at man kan finde husly tæt på kirken, og en række andre aktiviteter som f.eks. kirkekaffe og grillaftener har trange kår i våbenhuset eller er afhængige af godt vejr udendørs.

Klager har herudover anført, at træbygningen er anonym og diskret, og at placeringen og udformningen er vendt flere gange med stiftet, provstiet, Nationalmuseet og en kongelig bygningsinspektør, som fastholder deres anbefalinger af bygningen. Det er således klagers opfattelse, at bygningen ikke vil virke skæmmende eller hindre udsigten til og fra kirken.

Klager har tillige anført, at bygningen kun vil ligge foran kirken og kirkegården set fra Rispebjergvejen over 300 m sydvest for kirken, og dette kun i en tynd kile, da beplantninger med videre ellers tager indsigten. Klagen er vedlagt et billede taget fra den pågældende vejstrækning, der illustrerer, hvordan forholdene ser ud i dag.

Endelig har klager bemærket, at der indtil 1976 har stået en hestestald samme sted som menighedshuset ønskes opført, og at materielbygningen i dag står placeret samme sted.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat eller foreslået fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1 samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan efter stk. 5 kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Den relevante del af ejendommen er omfattet af en deklaration, der er tinglyst den 4. november 1955, om fredning af Povls kirkes omgivelser.

Af deklarationen fremgår blandt andet følgende:

”Undertegnede menighedsråd for Poulsker sogn erklærer sig villig til som ejer af matr. 1a og 1k af Poulsker sogn, at lade et areal af dette matr.nr. frede, for at sikre den fri beliggenhed af Poulsker kirke.

[...]

Fredningen har følgende omfang:

Arealerne må ikke bebygges eller beplantes med udsigtsødelæggende beplantning, ligesom der heller ikke på arealerne må anbringes transformatorstationer, telefon- og telegrafmaster og lignende eller opsættes

skure, udsalgssteder, vogne til beboelse eller opbevaring af redskaber, anbringes møddinger, affaldsdynger eller lignende skønhedsforstyrrende genstande. Der må i det hele ikke foretages ændringer i den nu bestående tilstand, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsigten eller fra kirken.

Så længe matr. nr. 1a administreres af de kirkelige myndigheder, træffer kirkeministeriet dog efter indhentet erklæring fra fredningsnævnet afgørelse om nyplacering af bygninger på præstegårdsjorden og tillige om selve byggeplanen for disse, for så vidt bygningerne skal benyttes til driften af præstegårdens jorder, til brug for præsten, eller i det hele skal tjene kirkelige formål.”

Formålet med fredningen er at bevare kirken som en markant del af landskabsbilledet. Det indebærer navnlig, at indsigten til kirken, set fra såvel nære som fjerne omgivelser, skal bevares. Hertil kommer beskyttelsen af udsynet fra kirken og fastholdelse af et frirum i de nærmeste omgivelser omkring kirken.

Kirkeomgivelsesfredninger er i praksis blev administreret således, at opførelse af mindre bygninger, som er nødvendige for kirkens eller kirkegårdens benyttelse, ikke anses for at være i strid med fredningsformålet og derfor efter omstændighederne vil kunne tillades ved dispensation. Klagenævnet har i den forbindelse ved sin dispensationspraksis anlagt en lempeligere vurdering af mindre byggeri til kirkeformål end byggeri til andre formål. Det er herved forudsat, at en placering i nærheden af kirken, inden for det fredede område, er fundet nødvendig.

Større byggerier af menighedshuse, sognegårde mv. er, uanset behovet for nærhed til kirken, blevet anset som stridende mod fredningens formål, og dermed uden for fredningsmyndighedernes dispensationskompetence, jf. § 50, stk. 1. Evt. gennemførelse af byggeriet vil således forudsætte en ophævelse eller ændring af fredningen.

Det beror på en konkret vurdering, om et byggeri i ovennævnte forstand og i relation til fredningens formål må anses som ”større”. Efter praksis vil byggeri på mere end et par hundrede m² – afhængig af den nærmere beliggenhed og udformning – normalt blive anset som større.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet er enig i fredningsnævnets afgørelse og begrundelsen herfor. Nævnet bemærker i den forbindelse, at det ansøgte i kraft af sin placering vil være synligt fra en stor del af det omgivende landskab, herunder landevejene syd og vest for kirken. Hertil kommer, at bygningen i den ansøgte udformning må forventes at hindre en stor del udsigten mod sydvest fra kirkegården.

Det af klager anført om behovet for et nyt menighedshus kan ikke føre til andet resultat, når det ansøgte strider mod fredningens formål.

Det af klager anførte om, at der indtil 1979 lå en hestestald samme sted kan heller ikke føre til andet resultat, da der ikke er tale om genopførelse af en tidligere bygning på stedet.

Nævnet finder på denne baggrund, at der ikke er hjemmel i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at give dispensation til det ansøgte.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Bornholms afgørelse af 8. marts 2021 om afslag på dispensation til opførelse af et menighedshus på matr. nr. 210, Povlsker, beliggende Poulskervej 13, 3730 Nexø.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Fredningsnævnet for Bornholm (sagsnr.: FN-BOR-03-2021) samt for klageren via Klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand